

Laat Nederland niet stilvallen

Geen (betaalbaar) huis kunnen vinden, oplopende wachtlijsten in de jeugdzorg, niet meer rond kunnen komen. Deze en andere problemen zijn voor veel mensen dagelijkse realiteit. Zeker ook in het landelijk gebied snakt men naar perspectief voor bijvoorbeeld de landbouw en de terugloop van voorzieningen. Gemeenten zien als eerste overheid dat inwoners onzeker of kwetsbaar zijn omdat de overheid hen niet of onvoldoende helpt. Samen met andere overheden en maatschappelijke partijen staan wij klaar voor ons aandeel in de grote maatschappelijke vraagstukken. Maar dat kunnen we niet alleen. Daarvoor hebben we ook de Eerste en Tweede Kamer en het kabinet nodig.

Dit pamflet is een oproep om samen als één overheid door te gaan om dit land draaiend te houden. We vragen op cruciale terreinen de behandeling van noodzakelijke wet- en regelgeving voort te zetten en deze dus niet controversieel te verklaren of een beleidsarme begroting op te stellen.

In het opstellen van de begroting voor het komend jaar en in de keuze om wetten wel of niet te behandelen of controversieel te verklaren, vragen we aandacht voor in elk geval de volgende thema's:

Bestaanszekerheid: voorkom armoede

Steeds meer mensen lukt het niet om rond te komen. Het CPB waarschuwde in augustus dat zonder maatregelen het aantal inwoners in armoede kan oplopen tot 1 miljoen. De aanpak van het bestrijden van armoede ligt voor een groot deel bij de gemeente. Tegelijkertijd moet het rijk het inkomensbeleid op orde brengen door verhoging van het minimumloon en de bijstand, anders blijft het voor gemeenten dweilen met de kraan open. Wij vragen daarbij ook aandacht voor de inwoners van de Caribische gemeenten. De VNG vindt bestaanszekerheid verhogen heel urgent en wil voorkomen dat de verkiezing voor vertraging zorgt. Om ook onze rol hierin goed te kunnen vervullen, vragen wij daarnaast:

- Pak door op het fundamenteel herzien van de Participatiewet zodat werken loont en gemeenten kunnen werken vanuit vertrouwen
- Ondersteun de kwetsbare groepen in onze samenleving en verhoog middelen voor bijzondere bijstand en middelen voor beschermt werk en sociale werkvoorzieningen

Woningbouw: bouw meer woningen

De situatie op de woningmarkt is verre van rooskleurig. Alleen al dit jaar komen we ruim 300.000 woningen tekort en dit aantal stijgt. Het vinden van een geschikte en betaalbare woning, voor starters en jonge gezinnen,

is geen vanzelfsprekendheid. Om te zorgen dat iedereen een dak boven zijn hoofd kan hebben, roepen we op om u in te blijven zetten op de uitvoering van de 35 regionale woondeals. Om gemeenten te helpen bij de uitvoering hiervan, vragen wij:

- Maak afspraken over de aantallen te bouwen woningen, het aandeel sociale huur en verdeling woningen voor urgente woningzoekenden (conform de Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting)
- Maak mogelijk dat beroepsprocedures worden versneld
- Continueer financiële middelen om woningbouw te stimuleren
- Behandel de Wet Betaalbare Huur

Energietransitie: pak door en werk samen

De energietransitie zit in een stroomversnelling, maar er zijn ook zorgpunten: het energienet zit bijvoorbeeld vol en er zijn onvoldoende vakmensen om het werk uit te voeren. Hierdoor komt onder andere de ambitie voor leveringszekerheid, betaalbaarheid en voorspelbaarheid van een toekomstbestendig en duurzaam energienetwerk in gevaar. Rijk, provincies en gemeenten hebben afspraken gemaakt om deze transitie in goede banen te leiden. De regionale energiestrategieën en de wijkaanpak moeten we onverkort uitvoeren. Gelijk aan het pact van het Nationaal Klimaat Platform roepen wij op door te pakken en gemeenten de bevoegdheden te geven die zij nodig hebben. Daarom vragen wij:

- Behandel de Warmtewet en de wetten die gemeenten instrumenten bieden voor de energietransitie
- Voorkom dat bepaalde groepen in energietoelagen terecht komen en kom met een verbeterde isolatieaanpak
- Blijf inzetten op het voorkomen van netcongestie, inclusief de financiële middelen die daarvoor nodig zijn.

Jeugdzorg en gezondheid: maak vaart met gemaakte afspraken

Professionals, instellingen en gemeenten werken elke dag hard om jong en oud de zorg te bieden die zij nodig hebben. Maar we zien dat zowel de jeugdhulp als de maatschappelijke zorg onder druk staat door een gebrek aan personeel en financiële middelen. In verschillende akkoorden van samenwerkende organisaties (zoals IZA, GALA en WOZO) en in de Hervormingsagenda Jeugd hebben overheden en sectoren hierover afspraken gemaakt. Wij roepen u op onze meest kwetsbare inwoners niet in de kou te laten staan. Daarom vragen wij u om door te gaan met de gemaakte afspraken:

- Behandel de wetsvoorstellen in lijn met de Hervormingsagenda Jeugd
- Behandel de voorstellen rond de eigen bijdrage Wmo
- Behandel de Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams)

Migratiebeleid: Opvangen en spreiden vluchtelingen

Ook de komende jaren blijven vluchtelingen naar Nederland komen. Daarnaast krijgen gemeenten sinds 2022 te maken met de opvang van ontheemden uit Oekraïne: naar verwachting 97.000 per 1 januari 2024. Om onmenselijke taferelen en sociale onrust zoals vorig jaar in Ter Apel te voorkomen, moeten gemeenten, provincies en de staatssecretaris praktische afspraken kunnen blijven maken. Bijvoorbeeld over de verdeling over gemeenten en het mogelijk maken van kleinschalige opvang. Wij vragen daarom:

- Behandel de geamendeerde Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (spreidingswet)
- Behandel de tijdelijke Wet Opvang ontheemden Oekraïne, inclusief noodzakelijke meerjarige middelen.

Tot slot

De zorgen en de onzekerheid in de maatschappij, de enorme uitdagingen voor de toekomst en het dalende vertrouwen in de overheid vragen om verantwoordelijkheid en daadkracht. Daarom onze oproep: help ons die betrouwbare overheid te zijn met voldoende structurele middelen om betrouwbaar te kunnen zijn. Het helpt daarbij niet dat vanaf 2026 het gemeentefonds structureel wordt gekort met €3 miljard. Het risico is groot dat vanaf dat moment ook op lokaal niveau de aanpak van maatschappelijke opgaven stilvalt. Door samen te werken als rijk en krachtig lokaal bestuur kunnen we het vertrouwen van de inwoners herwinnen en oplossingen vinden voor de uitdagingen van onze tijd. We stappen graag naar voren. Maar dat lukt alleen met de steun vanuit de Eerste en Tweede kamer en het kabinet, demissionair of niet. De problemen van mensen kunnen niet wachten.

Namens de VNG,
Sharon Dijksma
Voorzitter